

Jaarstukken 2018

Inhoud

DEEL 1 BESTUURSVERSLAG	1
1. ALGEMENE INFORMATIE	1
1.1. Doelstelling (mission statement).....	1
1.2. Kernactiviteiten	1
1.3. Juridische structuur.....	2
1.4. Interne organisatiestructuur.....	2
1.4.1. Algemeen.....	2
1.4.2. Raad van toezicht	3
1.5. Belangrijke elementen gevoerde beleid.....	3
1.6. Belangrijke wijzigingen in statutaire doelstellingen	4
2. FINANCIËLE INFORMATIE	5
2.1. Financiering	5
2.2. De ontwikkeling gedurende het boekjaar	5
2.2.1. Additionele subsidies.....	6
2.2.2. Personele ontwikkeling.....	6
2.3. De behaalde baten en resultaten.....	7
2.3.1. Baten	7
2.3.2. Lasten	7
2.3.3. Resultaat.....	7
2.4. De toestand op balansdatum (solvabiliteit en liquiditeit).....	8
2.5. De voornaamste risico's en onzekerheden	8
2.5.1. Afhankelijkheid OCW instellingssubsidie	8
2.6. Kasstromen en financieringsbehoefte.....	9
2.7. Het gevoerde beleggingsbeleid en informatie over financiële instrumenten	9
2.8. Het beleid met betrekking tot de omvang en functie van het vrij besteedbare vermogen	9
2.9. Europese en Nationale aanbestedingen	10
3. INFORMATIE OVER TOEPASSING VAN GEDRAGSCODES	11
3.1. Governance codes	11
3.2. Gedragcodes in het kader van personeel	11
4. TOEKOMSTPARAGRAAF	12
4.1. Algemeen.....	12
4.2. Investerings	13
4.3. Personeelsbezetting.....	13
4.4. Omstandigheden waarvan de ontwikkeling van de baten afhankelijk is	13
DEEL 2: JAARREKENING	14
5. BALANS STICHTING KENNISNET PER 31 DECEMBER 2018	14
6. STAAT VAN BATEN EN LASTEN STICHTING KENNISNET 2018	16
7. KASSTROOMOVERZICHT STICHTING KENNISNET 2018	17
8. TOELICHTING	18
8.1. Algemeen.....	18
8.2. Grondslagen voor de activa en passiva.....	18
8.2.1. Immateriële vaste activa.....	18
8.2.2. Materiële vaste activa.....	18
8.3. Grondslagen voor de bepaling van het resultaat.....	19
8.4. Grondslagen voor het kasstroomoverzicht.....	20
8.5. Toelichting balans per post.....	20

8.6.	Toelichting staat van baten en lasten per post.....	26
8.7.	Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen.....	34
8.8.	Aanwending van het saldo staat van baten en lasten	35
8.9.	Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum	35
9.	BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN EN LEDEN RAAD VAN TOEZICHT	36
9.1.	Leidinggevende topfunctionarissen	36
9.2.	Toeziethoudende topfunctionarissen	37
10.	ONDERTEKENING JAARREKENING	40
	DEEL 3: OVERIGE GEGEVENS	41
11.	CONTROLEVERKLARING	41

Deel 1 Bestuursverslag

1. Algemene informatie

1.1. Doelstelling (mission statement)

Elke leerling verdient eigentijds, veilig en persoonlijk onderwijs. Daarom ondersteunt Kennisnet scholen met ict. We zorgen voor een landelijke ict-basisinfrastructuur, adviseren de sectorraden en delen onze kennis met het primair onderwijs (po), het voortgezet onderwijs (vo) en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo).

Dit komt tot uiting in de missie van Kennisnet: *laat ict werken voor het onderwijs*.

Kennisnet is een publieke organisatie die wordt gefinancierd door het ministerie van OCW. Kennisnet werkt voor het onderwijs en is ook van het onderwijs. De activiteiten waar Kennisnet zich op richt, komen tot stand in overleg met de sectorraden en het ministerie van OCW en sluiten aan bij de vraagstukken waar bestuurders mee bezig zijn. In het Jaarplan 2018 is vastgelegd welke activiteiten Kennisnet vanuit haar basissubsidie onderneemt. Daarnaast ondersteunt Kennisnet de sectorraden bij het waarmaken van de ambities zoals vastgelegd in de sector- en bestuursakkoorden. We dragen eraan bij dat leerlingen meer worden uitgedaagd en beter kunnen presteren en dat interne processen van scholen beter georganiseerd worden.

1.2. Kernactiviteiten

De activiteiten van Kennisnet hebben betrekking op het realiseren van een landelijke ict-infrastructuur, het strategisch adviseren van de sectoren en het bieden van expertise.

Functie	Publieke landelijke ict-infrastructuur (generieke voorzieningen, platformdiensten, standaarden & architectuur)	Strategisch (sector)advies	Kennis- en expertisefunctie
Doel van de functie	Ontwikkelen en beheren van voorzieningen, diensten en standaarden die voor de onderwijssector(en) van belang zijn om publieke belangen te borgen	Adviseren en inspireren op 'collectief' niveau (veelal sectorraden)	Ontwikkelen en 'open' beschikbaar stellen van kennis om de impact van (investeringen in) ict te vergroten en zo ict te laten werken
Activiteitsclusters (begrotingsposten)	Toegang en distributie Leermiddelen en metadata Informatievoorziening en -overdracht Standaarden Exploitatie Architectuur, kwaliteit, informatiebeveiliging en -management	Strategisch (sectoraal) advies	Expertise - Eigentijdse leermiddelen Expertise - Slimme organisatie van het leren Expertise - Meer rendement uit ict

- Het creëren van een landelijke **ict-basisinfrastructuur**: We zorgen dat publieke voorzieningen beschikbaar zijn voor het onderwijs. We zetten ons ervoor in dat leveranciers uitwisseling tussen digitale onderwijsvoorzieningen mogelijk maken. Via onze diensten zoals de Entree Federatie is bijvoorbeeld snelle en eenvoudige toegang tot digitale leermiddelen en educatieve diensten van aanbieders mogelijk. Ook zorgen we er onder andere voor dat (open) digitaal leermateriaal goed vindbaar is en dat informatiestromen zo efficiënt mogelijk ingericht zijn.
- Het geven van **strategisch advies**: In samenwerking met de sectorraden zorgen we ervoor dat de positie van het onderwijs wordt versterkt, bijvoorbeeld door het dichterbij elkaar brengen van vraag en aanbod van digitale leermaterialen. In de leermiddelenketen is met het platform Edu-K de publiek-private dialoog verstevigd. Andere thema's waar veel aandacht voor was waren digitale geletterdheid, de inzet van innovatieve technologie en het vergroten van de bewustwording rondom Informatiebeveiliging en privacy.

- Het bieden van **expertise**: Samen met het onderwijs ontwikkelen, duiden en verspreiden we kennis over het effectief en efficiënt gebruik van ict. Kennis over de inzet van eigentijdse leermiddelen, het slimmer organiseren van het onderwijs en het uitbouwen van de 21e eeuwse vaardigheden. Dit doen we voor schoolbestuurders, schoolleiders, (ict)-managers en leraren, vooral online.

Met deze activiteiten dragen we bij aan de ambities van het onderwijs. Deze ambities zijn geclusterd in drie thema's: eigentijdse leermiddelen, slimme organisatie van het leren en meer rendement uit ict.

1.3. Juridische structuur

Kennisnet is een private stichting die publiek is gefinancierd. Stichting Kennisnet is georganiseerd volgens een raad van toezicht-model. Het bestuur is het besluitvormend orgaan van Kennisnet. Het bestuur bestaat uit de statutaire bestuurder die de titel algemeen directeur heeft.

Kennisnet heeft een 100% deelneming in Kennisnetdiensten B.V. te Zoetermeer. Deze besloten vennootschap heeft geen activiteiten.

1.4. Interne organisatiestructuur

1.4.1. Algemeen

Kennisnet kent twee inhoudelijke units: Voorzieningen en Expertise. Bovendien is er een pool van strategisch adviseurs. Daarnaast zijn er twee stafafdelingen: Strategie & externe betrekkingen en Bedrijfsvoering & control. De algemeen directeur en de directeur operations vormen samen de directie. De directeur operations is ook eindverantwoordelijk voor de unit Voorzieningen en de afdeling Bedrijfsvoering & control.

Kennisnet kent een management team (MT) waar de besluitvorming onder eindverantwoordelijkheid van de bestuurder plaatsvindt. Het MT neemt besluiten over de hoofdlijnen van beleid; zowel wat betreft de inhoud als voor de bedrijfsvoering. Het MT bestond in 2018 uit de directie en de manager Strategie en externe betrekkingen en manager Expertise.

Figuur 1: Organogram Kennisnet

1.4.2. Raad van toezicht

De raad van toezicht ziet toe op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken bij Kennisnet. De raad van toezicht bestaat uit vijf leden en een onafhankelijk voorzitter. De leden worden benoemd voor een periode van vier jaar met de eenmalige mogelijkheid tot aansluitende herbenoeming. De sectorraden benoemen drie leden, zodat is geborgd dat Kennisnet van en voor het onderwijs blijft. De twee onafhankelijke leden zorgen voor de wisselwerking met de rest van de samenleving. Bij de samenstelling van de raad van toezicht wordt gelet op diverse facetten die de aandacht van de raad vragen. De raad van toezicht wordt in ieder geval samengesteld op basis van algemene toezichthoudende kwaliteiten, affiniteit met de doelstelling van de stichting en met een variatie in deskundigheden en competenties.

De raad van toezicht:

- functioneert als adviseur en klankbord voor het bestuur
- ziet toe op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken bij Kennisnet
- bewaakt een zorgvuldig besluitvormingsproces binnen de stichting, zodat de strategie en bijbehorende activiteiten van de stichting aansluiten op de beleidsagenda's van de sectorraden
- toetst of er sprake is van een goede dialoog met de sectorraden bij het ontwikkelen van de meerjarenkoers zoals die is vastgelegd in het meerjarenplan en de bijbehorende meerjarenbegroting
- is verantwoordelijk voor het goedkeuren van het jaarplan, de begroting en het jaarverslag
- is werkgever en verantwoordelijk voor het benoemen en beoordelen van het bestuur

De raad van toezicht bestaat per 31 december 2018 uit de volgende personen:

- Cathy van Beek, Strategic Region Advisor Sustainability (onafhankelijk voorzitter);
- Ewald van Vliet, voorzitter college van bestuur Stichting Lucas Onderwijs (benoemd door de PO-Raad);
- Nico de Jong, algemeen directeur/bestuurder Calscollege (benoemd door de VO-raad);
- Bert Beun, voorzitter CVB van het Deltion College in Zwolle (benoemd door de MBO Raad in afstemming met AOC Raad);
- Jan van der Vliet, Chief Information Officer De Nederlandsche Bank;
- Geri Bonnhof, zelfstandig ondernemer (Bonnhof Toezicht & Advies).

Jaarlijks voert de Raad van Toezicht een zelfevaluatie uit.

1.5. Belangrijke elementen gevoerde beleid

Kennisnet is van en voor het onderwijs. Een onderdeel van dit eigenaarschap van het onderwijsveld is dat de PO-Raad, VO-raad en MBO Raad goedkeuringsrecht hebben op meerjarenplannen en meerjarenbegrotingen van Kennisnet.

Het ministerie van OCW subsidieert Kennisnet. Jaarlijks wordt, op basis van het jaarplan, een subsidieaanvraag ingediend. Deze wordt door OCW beoordeeld. Hierbij wordt gelet op de aansluiting van de activiteiten op de collectieve vraag van het onderwijs, wordt bekeken in hoeverre activiteiten aansluiten bij de publieke taken van Kennisnet en wordt ook de doelmatigheid van uitgaven meegenomen. De verantwoording vindt jaarlijks plaats op basis van het jaarverslag.

Als publieke organisatie is het van belang goed bewust te zijn van de positionering. Zo wordt bijvoorbeeld afgewogen of activiteiten door de markt zelf kunnen worden opgepakt of dat Kennisnet die activiteiten gaat uitvoeren. Als expertiseorganisatie baseert Kennisnet zich zoveel mogelijk op de laatste resultaten van wetenschappelijk onderzoek. Om rendement te behalen voor het onderwijs is samenwerking in de onderwijsketen een voorwaarde. Daarbij wordt gewerkt aan een open publiek-private dialoog, bijvoorbeeld in het kader van Edu-K waarin het onderwijs en organisaties uit het leermiddelendomein gezamenlijk het gesprek voeren over implementatievraagstukken.

De toegevoegde waarde van Kennisnet richt zich op twee aspecten:

1. **Eigentijds en uitdagend onderwijs:** Elke leerling verdient eigentijds, veilig en persoonlijk onderwijs. Vanuit de behoefte aan onderwijs op maat moeten de randvoorwaarden goed georganiseerd zijn. Kennisnet adviseert sectorraden en besturen in het effectief toepassen van ict in het onderwijs.
2. **Ict werkt:** Goed gebruik van ict helpt bestuurders om hun scholen veilig en efficiënt te organiseren. Kennisnet ondersteunt met goede ict-faciliteiten een up-to-date infrastructuur van het onderwijs. Ict draagt positief bij aan de motivatie en het leerrendement van leerlingen.

Drie waarden beschrijven hoe Kennisnet invulling geeft aan haar missie:

1. **Klantgerichtheid:** Kennisnet beantwoordt aan de verwachtingen en vragen van bestuurders en ondersteuningsbehoeften van de sector. Kennisnet doet dit door snel en pro-actief ondersteuning te bieden aan het Ministerie van OCW, de sectorraden en besturen.
2. **Deskundigheid:** Kennisnet ondersteunt het onderwijs door veranderingen in de keten te initiëren en faciliteren en door bestuurders te ondersteunen met praktische kennis en oplossingen.
3. **Adaptief vermogen:** Kennisnet is in staat om flexibel te reageren op veranderingen in het onderwijs en de omgeving. Kennisnet heeft deskundige en vakkundige mensen in dienst die continu het aanbod van Kennisnet afstemmen op de behoeften van het onderwijs.

1.6. Belangrijke wijzigingen in statutaire doelstellingen

Er zijn geen wijzigingen in statutaire doelstellingen.

2. Financiële Informatie

2.1. Financiering

Kennisnet wordt voornamelijk gefinancierd met subsidiegelden vanuit het ministerie van OCW. Kennisnet heeft in 2018 een basissubsidie ontvangen van € 12.260.000. Daarnaast heeft Kennisnet in 2018 de volgende bedragen aan aanvullende projectsubsidies ontvangen of zijn overlopend vanuit 2017:

x €1.000	2018
Slimmer leren met ICT	765
Overbrugging actieplan connectiviteit	1.447
Randvoorwaarden in de keten	753
Community of Practice MBO	80
Mediawijzer.net 2018	61
TOTAAL	3.106

Naast subsidie heeft Kennisnet in 2018 bijdragen ontvangen van partners voor specifieke activiteiten van Kennisnet:

x €1.000	2018
Bijdrage PO-Raad en VO-raad in doorontwikkeling Vensters	487
Bijdrage VO-Raad Dashboard Passend Onderwijs	67
Bijdrage VO-Raad Doorontwikkelen BRON	43
Bijdrage saMBO-ICT/VO-raad Vroegtijdig aanmelden/koppelpunt VO	136
Bijdrage VO-Raad in Schoolondersteuning VO	80
Bijdrage NRO programmatische samenwerking onderzoek	67
Bijdrage SIVON in administratieve ondersteuning	11
TOTAAL	891

Ten behoeve van de financiering heeft Kennisnet de beschikking over een algemene reserve, die gemaximeerd is op 25% van de toegekende basissubsidie. Vanaf 1 januari 2017 mag Kennisnet, in overeenstemming met artikel 8.7 van de Kaderregeling OCW, SZW en VWS, een egalisatiereserve vormen bij een positief resultaat. De egalisatiereserve bedraagt tenminste € 0 en ten hoogste 10% van de instellingssubsidie.

Kennisnet heeft behalve het reguliere leverancierskrediet geen geldleningen met banken of andere partijen.

2.2. De ontwikkeling gedurende het boekjaar

Het jaar 2018 was het laatste jaar uit het meerjarenplan 2015-2018. De samenwerking met de ketenpartners was positief en constructief, bijvoorbeeld binnen Edu-K. Daarnaast is wederom intensief samengewerkt met de onderwijsraden, zowel binnen de basissubsidie als binnen de aanvullend gefinancierde projecten.

Binnen de unit Voorzieningen is er een stijgend gebruik van de diensten van Kennisnet, onder andere bij Wikiwijs en de Entree Federatie. Ook is er een eerste oplevering gedaan voor de nieuwe voorzieningen Vroegtijdig aanmelden mbo en het Onderwijs Serviceregister (OSR).

Het afgelopen jaar waren er in tegenstelling tot 2017 geen noemenswaardige problemen in de leermiddelenketen te zien bij de start van het schooljaar 2018/2019. Dankzij een speciaal hiervoor ingericht programma werden problemen snel verholpen en effectief gecommuniceerd binnen de betrokken partijen in de leermiddelenketen. In het po is de implementatie van het ECK-id volgens planning verlopen. In overleg met de leveranciers in het programma Start Schooljaar is in het vo en mbo na de start van het schooljaar gestart met de implementatie.

Eind 2018 is het Technologiekompas 2019-2020 afgerond en is op het congres OnderwijsInzicht in januari 2019 gepubliceerd. Ook de Onderzoeksconferentie is met succes georganiseerd. Daarnaast hebben de strategisch adviseurs en de unit Expertise diverse kennisproducten gepubliceerd en onder de aandacht gebracht. Verder is de basis gelegd voor een aantal grote publicaties, zoals de Monitor Jeugd en Media 2019 en het e-book Scholen op Zoektocht.

In 2018 is ook de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van kracht geworden. Dit betekende enerzijds dat voor interne doeleinden een grote inspanning is geleverd om alle voorwaarden te kunnen voldoen, waaronder actualisatie van alle (diensten)overeenkomsten. Ook aan de externe zijde richting schoolbesturen is er veel aandacht geweest voor Informatiebeveiliging en privacy (IBP). Zo is er gewerkt aan de herziene aanpak IBP, zijn er diverse publicaties gedaan, is in oktober de maand van de IBP geweest en zijn er 2 landelijke congressen gehouden

2.2.1. Additionele subsidies

Naast de activiteiten vanuit de basissubsidie zijn ook enkele aanvullende programma's uitgevoerd, waaronder het programma Slimmer leren met ICT (po) en Randvoorwaarden in de Keten inclusief de implementatie Nummervoorziening (als vervolg op het Doorbraakproject Onderwijs & ICT). Met deze programma's worden interventies gepleegd op landelijk, keten- en schoolniveau om een doorbraak te realiseren in het gebruik van ict in het onderwijs.

Kennisnet heeft in 2018 ook ondersteuning geleverd aan de door het onderwijs opgerichte coöperatie SIVON. Er is een programmaplan (Sterke Netwerken) opgeleverd met daarin een portfolio aan diensten voor het onderwijs om af te nemen. In afwachting van financiering zijn SIVON diensten zoals Externe Connectiviteit, Wifi as a service (WAAS) en FG as a service (FAAS) voorbereid om het onderwijsveld optimaal te ondersteunen.

Ook de samenwerking met de PO-Raad en de VO-raad in het kader van Vensters is voortgezet. Zo is er sprake van een bijdrage voor de ontwikkeling van het Dashboard Passend Onderwijs en zijn extra bijdrages ontvangen voor de doorontwikkeling van Vensters. Kennisnet is ook samen met de VO-raad opgetrokken in de implementatieondersteuning doorontwikkeling BRON en het realiseren van de voorziening Vroegtijdig aanmelden/koppelpunt VO. In het verlengde hiervan heeft Kennisnet de realisatie van het Onderwijs Serviceregister (OSR) voorbereid als nieuwe voorziening.

Naast de samenwerking met de raden is de programmatische samenwerking met het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO) gecontinueerd. Voor al deze samenwerkingen geldt dat er een bijdrage is in de kosten en er nooit meer dan het kostenbedrag als opbrengst wordt geboekt.

2.2.2. Personele ontwikkeling

De samenstelling van het personeel en verzuimcijfers over 2018 worden weergegeven in onderstaande tabel.

	2018	2017
Aantal medewerkers per 31-12	102	100
Aantal fte per 31-12	91,4	90,1
Verhouding man/vrouw in % (per aantallen medewerkers)	63%/37%	59%/41%
Verhouding parttime/fulltime in % (per aantallen medewerkers)	61%/39%	54%/46%
Aantal medewerkers in dienst getreden	14	12
Aantal medewerkers uit dienst getreden	12	19
Ziekteverzuimpercentage	3,99%	4,74%

Ten opzichte van 2017 is het aantal medewerkers gestegen met 2 personen, het aantal fte's met 1,3.

85% van de medewerkers heeft een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd. Dit is 86,2% van de fulltime loonsom.

Het ziekteverzuimpercentage 2018 is 0,75% gedaald ten opzichte van het verzuimpercentage 2017. Deze daling komt door een daling van het middellange verzuim. Het *middellange* verzuim in 2018 heeft betrekking op 9 medewerkers. De duur van het middellange verzuim varieerde per individu van 11 roosterdagen tot 28 roosterdagen. Deze medewerkers zijn inmiddels allemaal weer volledig hersteld.

2.3. De behaalde baten en resultaten

2.3.1. Baten

Kennisnet heeft in 2018 een basissubsidie ontvangen van € 12,3 miljoen. Daarnaast is voor € 3,8 miljoen aan aanvullende subsidies en overige baten gerealiseerd. De totale baten bedragen dus € 16,1 miljoen.

De realisatie van de baten ligt € 1,0 miljoen onder het begrote bedrag van € 17,1 miljoen. Dit ligt met name in de aanvullend gefinancierde projecten, waar € 1,0 miljoen minder is gerealiseerd dan begroot. Zo waren de uitgaven in het kader van Overbrugging actieplan connectiviteit € 0,7 miljoen minder dan begroot, waardoor ook de opbrengsten lager uitvallen. De activiteiten lagen hier op een lager niveau, enerzijds doordat activiteiten anders zijn belegd en anderzijds heeft dit te maken met het taaie besluitvormingsproces.

Naast de lagere opbrengsten binnen het actieplan zijn er binnen het project Randvoorwaarden in de keten € 0,2 miljoen minder kosten (en daarmee opbrengsten) dan begroot. Enerzijds zijn er activiteiten intern in plaats van extern belegd, wat een kostenbesparing heeft opgeleverd. Daarnaast hebben bepaalde activiteiten geen voortgang gevonden binnen het programma.

Een nadere toelichting op de baten en de verschillen met de begroting is opgenomen in paragraaf 4.6.

2.3.2. Lasten

De lasten van € 16,0 miljoen liggen € 1,2 miljoen onder het begrote bedrag. Voor een groot deel ligt dit aan lagere kosten in de aanvullend gefinancierde projecten (-€ 1,1 miljoen).

Binnen de basissubsidie is er een afwijking van € 0,1 miljoen. Dit betreft met name Personeel (intern & extern) (+€ 0,1 miljoen). Een nadere toelichting op de lasten en de verschillen met de begroting is opgenomen in paragraaf 4.6.

2.3.3. Resultaat

Het vrij te bestemmen resultaat wordt als volgt bepaald:

x €1.000	
Saldo staat van baten en lasten	150
Mutatie algemene reserve	5
Mutatie vervangingsreserve investeringen	47
Vrij te bestemmen resultaat	202

Het saldo van de staat van baten en lasten bedraagt € 150.000. Daarnaast moet er € 5.000 vrijvallen vanuit de algemene reserve om te voldoen aan het maximum van 25% en valt er € 47.000 vrij vanuit de vervangingsreserve investeringen ter dekking van de afschrijvingen op vervangingsinvesteringen. Opgeteld bedraagt het vrij te bestemmen resultaat € 202.000.

Vanuit het vrij te bestemmen resultaat kan maximaal € 61.000 worden toegevoegd aan de egalisatiereserve basissubsidie OCW, zodat deze tot het maximum van 10% van de basissubsidie is gevuld. Voor het restant van € 141.000 wordt, met akkoord van de minister van OCW, het bestemmingsfonds "Versterking vraagbundeling"

gevormd, met als doel extra inzet om kleine besturen te laten aanhaken bij vraagbundelingsinitiatieven.

2.4. De toestand op balansdatum (solvabiliteit en liquiditeit)

Ultimo 2018 kent Kennisnet een goede liquiditeits- en solvabiliteitspositie. Aan de activazijde van de balans bestaat 79% (2017: 82%) van de activa uit liquide middelen, die direct opeisbaar zijn. Aan de passivazijde is het eigen vermogen 66% (2017: 64%) van het balanstotaal.

2.5. De voornaamste risico's en onzekerheden

Om de belangrijkste risico's voor Kennisnet transparant te maken wordt gebruik gemaakt van een risicomodel dat is gebaseerd op restrisico's. Een restrisico is het risico dat resteert na de inzet van een adequate en effectieve set van beheersmaatregelen. De waardering van risico's wordt vastgesteld door het management team. Elk kwartaal wordt hierover uitgebreid gerapporteerd in de audit committee. Twee maal per jaar vindt een bespreking plaats in de raad van toezicht.

De gekozen risicomanagementsystematiek is passend gelet op de aard en omvang van het werkkterrein van Kennisnet. De onderkende risico's en onzekerheden en ingestelde beheersmaatregelen zijn uitgewerkt in 58 risicogebieden. Deze zijn geclusterd in negen risicocategorieën: Strategie en Missie, Processen, Financiële processen, Interne en externe verslaggeving, Wet- en Regelgeving, Organisatie, Medewerkers Omgeving en Samenwerking SIVON.

Voor alle genoemde risicocategorieën hanteert Kennisnet een risico avers beleid. Voor alle risicogebieden is daartoe een sluitende set risicobeheersmaatregelen ingesteld die periodiek wordt geëvalueerd. Er zijn geen risicogebieden zonder beheersmaatregelen.

De periodieke waardering van de 58 individuele risico's gaat langs de volgende lijn:

- Is het eerder vastgestelde risicoprofiel van Kennisnet gewijzigd en zo ja, wat zijn hiervan de gevolgen?
- Hebben zich ten opzichte van de voorgaande rapportage nieuwe risico's voorgedaan en wat is hiervan de mogelijke impact?
- Welke maatregelen zijn getroffen om onderkende risico's te ondervangen en werken de beschreven en afgesproken beheersmaatregelen?
- Welke risico's hebben zich concreet gemanifesteerd en hebben geresulteerd in een onvoorziene uitstroom van middelen?

Kennisnet hanteert een eigen systeem van verbijzonderde interne controle. Dit is belegd bij de Manager Interne Controle.

Gedurende 2018 is getoetst in hoeverre de beschreven beheersmaatregelen en procedures van interne controle als zodanig operationeel zijn binnen de Kennisnet organisatie. Ook is getoetst of deze maatregelen de werking hebben die daarvan verwacht mag worden. In 2018 heeft zich geen onvoorziene uitstroom van middelen voorgedaan als gevolg van falende beheersmaatregelen in enig van de 58 risicogebieden. Kennisnet heeft een treasury statuut dat nadere duiding geeft aan de volledige risicoaversie voor beleggingen. Er zijn in 2018 geen afgeleide financiële instrumenten ingezet ter afdekking van enig financieel risico.

In de beoordeling en risicoappreciatie is één risico onderkend dat naar het oordeel van de stichting vermelding behoeft in de jaarrekening 2018:

2.5.1. Afhankelijkheid OCW instellingssubsidie

Kennisnet vraagt ter uitvoering van haar jaarplanactiviteiten jaarlijks voor 1 oktober een instellingssubsidie aan bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Dit is een aanvraag voor een instellingssubsidie als bedoeld in artikel 1.5, onder d van de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS. De subsidie wordt verleend onder de voorwaarde dat de begrotingswetgever voldoende middelen ter beschikking stelt. Ook is het bedrag

waarop de subsidie na het tijdvak waarvoor zij wordt verleend, wordt vastgesteld, afhankelijk van de daadwerkelijk gerealiseerde kosten.

Het feit dat Kennisnet volledig afhankelijk is van deze jaarlijkse toekenning, de voortgang daarvan en de uitbetaling van de instellingssubsidie brengt risico's en onzekerheden met zich mee op gebied van de financiering en continuïteit van de activiteiten van Kennisnet.

Het monitoren van de flexibiliteit van het personeelsbestand is een belangrijke mitigerende maatregel, om te zorgen dat bij een vermindering van de jaarlijkse subsidie de continuïteit toch gewaarborgd blijft. Kennisnet analyseert haar flexibiliteit op dit gebied periodiek door onder andere kwartaalanalyses van de flexibele schil en een periodieke evaluatie van het weerstandsvermogen.

Op 16 januari 2019 is de beschikking instellingssubsidie voor 2019 ontvangen voor een bedrag van €12.260.000. Kennisnet is opgenomen in de OCW begroting voor € 12,2 miljoen tot en met 2023. Kennisnet blijft aanhoudend alert ten aanzien van het hierboven vermelde risico.

2.6. Kasstromen en financieringsbehoefte

De kasstroom over 2018 was licht negatief, voornamelijk vanwege de wijze van bevoorschotting van het programma Slimmer leren met ICT. Kennisnet krijgt hier nog een groot bedrag aan uitkering van de laatste termijn.

Naast het reguliere leverancierskrediet heeft Kennisnet geen additionele financieringsbehoefte. De liquiditeitspositie en eventuele financieringsbehoefte wordt continu gemonitord. Er zijn op dit moment geen financieringsissues.

2.7. Het gevoerde beleggingsbeleid en informatie over financiële instrumenten

Het beleggingsbeleid van Kennisnet is vastgelegd in het eigen Treasury statuut. In 2018 zijn er geen aanpassingen gedaan aan dit statuut. De functie van treasurer wordt ingevuld door de controller van Kennisnet. Het treasury beleid van Kennisnet is risicomijdend en dient ter instandhouding van het besteedbare vermogen. De activiteiten van de organisatie moeten (financieel) gewaarborgd blijven evenals de beschikbaarheid over de ontvangen subsidie. Er mag geen hoofdsomrisico worden aangegaan.

De opbouw van de beleggingsportefeuille moet zodanig zijn, dat er een optimale verhouding bestaat tussen rendement en risico.

In principe wordt er gewerkt met stallingsdepots waarop de overtollige liquide middelen worden gezet. Zo'n stallingsdepot geeft vergelijkbare rentetarieven als kortlopende termijndeposito's.

Daarnaast wordt er gewerkt met **termijndeposito's**. De Treasurer bewaakt de termijnen van vervallen deposito's zodat op elk moment een vervallen deposito kan worden aangewend voor de liquiditeitsbehoefte van de organisatie of omgezet kan worden in een nieuw deposito.

Kennisnet werkt niet met rentederivaten of andere afgeleide producten.

2.8. Het beleid met betrekking tot de omvang en functie van het vrij

besteedbare vermogen

Kennisnet heeft de beschikking over een algemene reserve, die gemaximeerd is op 25% van de toegekende basissubsidie. In overeenstemming met artikel 8.7 van de Kaderregeling OCW, SZW en VWS mag Kennisnet een egaliseriereserve vormen bij een positief resultaat. De egaliseriereserve bedraagt tenminste € 0 en ten hoogste 10% van de instellingssubsidie.

Kennisnet houdt deze reserves aan ten behoeve van voorfinanciering van activa, voorfinanciering van trajecten die nog niet volledig het subsidietraject hebben doorlopen (het moment van toekenning ligt na de start van de subsidieperiode), als buffer om eventuele tekorten op te vangen en om flexibel te kunnen intensiveren.

2.9. Europese en Nationale aanbestedingen

In 2018 heeft Kennisnet als aanbestedende dienst 3 Europese aanbestedingen gepubliceerd via TenderNed.nl, Negometrix.com en op de Ted databank voor overheidsopdrachten te Brussel. Dit betrof:

- de Europese openbare aanbesteding Beheer van de OCC Kennisnet;
- de Europese niet-openbare aanbesteding inzake het ontwerp van het netwerk, levering van netwerkapparatuur, realisatie en beheer van een beveiligde netwerkdienst
- de Europese niet-openbare aanbesteding Grafische Vormgeving en DTP.

Bovengenoemde aanbestedingen zullen in het voorjaar van 2019 afgerond worden.

3. Informatie over toepassing van gedragscodes

3.1. Governance codes

Goed bestuur en goed toezicht is een actueel en belangrijk thema in de gehele publieke sector en zeker ook in het onderwijs. Er zijn diverse governance codes, maar geen hiervan is wettelijk van toepassing op Kennisnet. Wel heeft de raad van toezicht aansluiting gezocht met de diverse governance codes in haar Handboek raad van toezicht. In het handboek heeft de raad van toezicht een viertal pijlers gedefinieerd, die richtinggevend zijn voor de manier waarop de raad van toezicht haar taken wil invullen, namelijk:

- **Strategie**
Een belangrijke rol van de raad is om samen met de bestuurder voor de lange termijn een goed beleid uit te zetten voor Kennisnet. In een Meerjarenplan wordt de strategie vastgelegd. Het Meerjarenplan wordt goedgekeurd door de sectorraden en vervolgens ter goedkeuring voorgelegd aan de raad van toezicht.
- **Risico's**
Voor de raad is het belangrijk om te weten welke risico's geïdentificeerd zijn en op welke manier de bestuurder hiermee omgaat. De raad neemt kennis van bestaande risico's en onzekerheden en de geplande reacties hierop.
- **Middelen en organisatie**
Voor de uitvoering van de missie en strategie van Kennisnet is een gezonde organisatie nodig. Dit betekent dat middelen en beleid met elkaar in balans zijn en dat de juiste mensen op de juiste plek zitten. De raad controleert of de bestuurder de beschikbare middelen optimaal inzet voor het opbouwen van een duurzaam Kennisnet. Ook adviseert de raad de bestuurder over het 'in controle zijn' van de organisatie.
- **Stakeholders**
Naast een gezonde organisatie is het van belang dat er goed wordt omgegaan met stakeholders. De raad toetst of het bestuur voldoende aandacht heeft voor de wensen en behoeften van de primaire stakeholders. Dit zijn in eerste instantie de bestuurders, verenigd in de raden, en het Ministerie van OCW. Ook controleert de raad de relatie met andere partijen in het onderwijsveld. Als laatste heeft de raad oog voor de interne stakeholders van Kennisnet, dit zijn de medewerkers. Daarom is er regelmatig contact tussen de raad en de ondernemingsraad.

Nevenfuncties

De nevenfuncties van de leden van de raad van toezicht worden vermeld op de website van Kennisnet en in het jaarverslag van Kennisnet. Leden van de raad melden wijzigingen in de nevenfuncties bij de secretaris van de raad van toezicht. Vervolgens worden deze nieuwe functies voorgelegd aan de raad van toezicht om te beoordelen of deze mogelijk conflicteren met het lidmaatschap van de raad van toezicht van Kennisnet. Jaarlijks wordt bij de behandeling van het jaarverslag het totale overzicht van nevenfuncties geagendeerd en gecontroleerd op volledigheid en juistheid.

3.2. Gedragscodes in het kader van personeel

Per 1 juli 2016 is de wet Huis voor Klokkenluiders (wet HvK) in werking getreden. De wet HvK verplicht werkgevers bij wie tenminste 50 personen werkzaam zijn tot het vaststellen van een procedure voor het omgaan met het melden van een vermoeden van een misstand. Kennisnet heeft sinds 2016 deze regeling in gebruik. De Kennisnet-regeling is identiek aan de modelregeling van het adviespunt klokkenluiders. Kennisnet heeft conform de regeling een onafhankelijk vertrouwenspersoon ingehuurd.

4. Toekomstparagraaf

4.1. Algemeen

De nieuwe Meerjarenkoers 2019-2022 beschrijft hoe Kennisnet de komende jaren een bijdrage levert aan goed onderwijs door een professionele inzet van ict. Daarbij bouwen we voort op de resultaten die de afgelopen jaren zijn behaald en sluiten we aan bij ontwikkelingen binnen en buiten het onderwijs. In de meerjarenkoers worden de trends en ontwikkelingen op het gebied van onderwijs en ict beschreven, wordt ingegaan op de (ict-)ambities van het onderwijs en wordt op hoofdlijnen uiteengezet hoe Kennisnet het onderwijs hierbij ondersteunt. De koers is opgesteld met inbreng van verschillende partijen en goedgekeurd door de raad van toezicht van Kennisnet en de sectorraden. Ook het ministerie van OCW deelt de koers zoals deze is beschreven. De verwachting is dan ook dat de komende jaren de middelen van Kennisnet niet onder druk komen te staan.

De functies die Kennisnet de komende periode vervult zijn gids en bouwer van het ict-fundament. Vanuit onze gidsfunctie helpen we besturen en scholen verder met kennis over wat werkt met ict in het onderwijs. De geboden kennis maken we praktisch toepasbaar, zodat onze gidsfunctie ook echt leidt tot een professionele inzet van ict in het onderwijs.

Naast gids zijn we bouwer van het publieke ict-fundament. We zorgen voor een stevige basis, zodat ict in het onderwijs eenvoudig, veilig en betrouwbaar kan worden ingezet. Daartoe bouwen we verschillende publieke voorzieningen. Zo ondersteunt Kennisnet het onderwijs bij een professionele inzet van ict.

Ieder jaar werken we deze koers uit in concrete jaarplannen waarin onze activiteiten zijn beschreven. De invulling van onze activiteiten en de ontwikkeling van ons portfolio volgen uit de collectieve behoeften die we ophalen bij de sectorraden, bij saMBO-ICT en bij het ministerie van OCW. Tegelijkertijd zetten we de komende periode stevig in op de ondersteuning van besturen die onder invloed van de toenemende complexiteit de samenwerking zoeken op het gebied van ict. Het jaarplan vormt de basis voor de subsidieaanvraag bij het ministerie van OCW. Voor de uitvoering van de activiteiten beschreven in het jaarplan is € 12,3 miljoen beschikbaar. Activiteiten worden uitgevoerd vanuit vier samenhangende thema's:

- Een doordachte inzet van ict
- Bij onderwijsbehoeften passende (digitale) leermiddelen en leeromgevingen
- Verbeteren van informatiemanagement en het gebruik van data
- Een robuuste ict-infrastructuur: betrouwbaar, veilig en toekomstgericht

Daarnaast is er sprake van een aantal additionele programma's waar separaat subsidie voor wordt aangevraagd. Het programma "Sterke Netwerken", gericht op het versterken van samenwerking tussen besturen, is daarbij het meest omvangrijk. Bij de uitvoering van dit programma wordt intensief samengewerkt met de coöperatie SIVON, ook de PO-Raad, de VO-raad en OCW zijn nauw bij deze activiteiten betrokken. In samenwerking met SIVON heeft Kennisnet in 2018 diverse (aanbestedingen van) diensten voorbereid, deze zullen in 2019 daadwerkelijk worden gerealiseerd. Zo kunnen naar verwachting eind 2019 de eerste schoolbesturen gebruik maken van een nieuwe dienst Externe connectiviteit. Het perspectief is dat in de komende jaren Kennisnet en SIVON integreren. Zo ontstaat een organisatie die invulling kan geven aan de integrale ondersteuning van het onderwijs op het gebied van OCW. De sectorraden (PO-Raad, VO-raad, MBO Raad) zijn hierbij nauw betrokken, evenals het ministerie van OCW. Op 21 maart 2019 heeft Kennisnet een wijzigingsbeschikking op de basissubsidie ontvangen, waarmee de basissubsidie wordt opgehoogd met € 7.514.000 ten behoeve van het programma Sterke Netwerken in 2019.

4.2. Investeringsen

In het kader van het programma Sterke Netwerken is Kennisnet van plan om in 2019 en de jaren daarna te investeren in het Nationaal Diensten Centrum. Het Nationaal Dienstencentrum (NDC) zorgt ervoor dat alle scholen in het po en vo gebruik kunnen maken van snel en veilig internet. Het is daarmee een verzameling van verschillende diensten die communicatie via het internet en toegang tot het internet op een veilige en betrouwbare manier mogelijk maakt. Het NDC is een essentieel onderdeel van de gehele 'keten' van externe connectiviteit die schoolbesturen ontzorgt door hen een werkende, veilige en snelle internetverbinding te bieden. Kennisnet realiseert en beheert het Nationaal Dienstencentrum voor het hele funderend onderwijs.

Op 21 maart 2019 heeft Kennisnet een wijzigingsbeschikking op de basissubsidie ontvangen, waarmee de basissubsidie wordt opgehoogd met € 7,5 miljoen ten behoeve van het programma Sterke Netwerken in 2019. Hierbinnen is een investering begroot van € 3,8 miljoen.

4.3. Personeelsbezetting

Zoals beschreven in paragraaf 2.2 is de personele bezetting op per 31 december 2018 91,4 fte. De verwachting voor 2019 is dat er een verdere toename zal zijn in het aantal personeelsleden, voornamelijk ook samenhangend met de activiteiten in het kader van het programma Sterke Netwerken.

4.4. Omstandigheden waarvan de ontwikkeling van de baten afhankelijk is

Zoals reeds opgenomen in paragraaf 2.5 is Kennisnet in grote mate afhankelijk van financiering door het ministerie van OCW en daarmee van de politiek. In het kader van de afstemming met de sectorraden over de nieuwe meerjarenkoers van Kennisnet, zijn er op dit moment geen signalen dat de subsidiëring zal veranderen. Voor 2019 is er geen loon- en prijsindexatie geweest van de basissubsidie, ondanks aanvraag hiervan door Kennisnet. Hierdoor moet Kennisnet in de uitvoering van haar activiteiten steeds intensiever kijken naar de betaalbaarheid van deze activiteiten binnen het kader van het beschikbare budget. Voor de toekomstige aanvragen van de basissubsidie zal Kennisnet bij het ministerie van OCW blijven aandringen op een loon- en prijsindexatie van het budget.

Deel 2: Jaarrekening

5. Balans Stichting Kennisnet per 31 december 2018

(na verwerking van het voorstel resultaatbestemming)

ACTIVA x €1.000	31-dec-2018	31-dec-2017
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
Software derden	0	19
Totaal immateriële vaste activa	0	19
Materiële vaste activa		
Inventaris	56	71
Computer hardware	360	494
Overige materiële vaste activa	32	48
Totaal materiële vaste activa	448	613
Financiële vaste activa		
Deelnemingen	13	13
Totaal financiële vaste activa	13	13
Totaal vaste activa	461	645
Vlottende activa		
Vorderingen en overlopende activa		
Debiteuren	15	16
Nog te ontvangen subsidies	361	39
Overige vorderingen	284	317
Overlopende activa	330	205
Totaal vorderingen	990	577
Liquide middelen	5.309	5.459
Totaal vlottende activa	6.296	6.036
TOTAAL ACTIVA	6.760	6.681

Vervolg Balans Stichting Kennisnet per 31 december 2018

PASSIVA x €1.000	31-dec-2018	31-dec-2017
Eigen vermogen		
Vrij besteedbaar vermogen		
Algemene reserve	3.065	3.070
<i>Bestemmingsreserves</i>		
Vervangingsreserve investeringen	21	68
<i>Totaal bestemmingsreserves</i>	21	68
<i>Egalisatiereserves</i>		
Egalisatiereserve basissubsidie OCW	1.226	1.165
<i>Totaal Egalisatiereserves</i>	1.226	1.165
Totaal vrij besteedbaar vermogen	4.312	4.303
Vastgelegd vermogen		
<i>Bestemmingsfondsen</i>		
Fonds Versterking vraagbundeling	141	-
<i>Totaal Bestemmingsfondsen</i>	141	-
Totaal vastgelegd vermogen	141	-
Totaal eigen vermogen	4.453	4.303
Vreemd vermogen		
Kortlopende schulden		
Crediteuren	393	495
Vooruitontvangen subsidies	555	282
Belastingen en premies volksverzekeringen	366	594
Schulden inzake pensioenen	-	-
Overlopende passiva	993	1.007
Totaal kortlopende schulden	2.307	2.378
Totaal vreemd vermogen	2.307	2.378
TOTAAL PASSIVA	6.760	6.681

6. Staat van baten en lasten Stichting Kennisnet 2018

x €1.000	Begroting 2018	Realisatie 2018	Realisatie 2017
Baten			
Subsidiebaten			
Basissubsidie OCW	12.260	12.260	12.280
Aanvullende projectsubsidies	3.956	2.922	3.398
Totaal subsidiebaten	16.216	15.182	15.678
Overige baten			
Bijdragen van gelieerde partijen	752	813	767
Overige baten	147	143	169
Totaal overige baten	899	956	936
Totaal baten	17.115	16.138	16.614
Lasten			
Personele lasten	12.703	12.110	13.510
Uitbestede diensten	1.334	909	971
Afschrijvingen	267	243	281
Huisvestingslasten	577	610	529
Automatiseringslasten	902	886	897
Communicatielasten	655	486	393
Onderzoekslasten	361	389	470
Stimuleringsbijdragen	179	173	249
Overige lasten	193	181	183
Totaal lasten	17.171	15.987	17.483
Saldo baten en lasten	- 56	151	- 869
Saldo financiële baten en lasten	-	- 1	3
Resultaat uit deelneming	-	-	-1
SALDO STAAT VAN BATEN EN LASTEN	- 56	150	- 867
Mutatie algemene reserve	-	- 5	- 5
Mutatie reserve overlopende verplichtingen	-	-	- 1.230
Mutatie bestemmingsfondsen	-	141	- 780
Mutatie vervangingsreserve investeringen	- 56	- 47	- 17
Mutatie egaliseringsreserve basissubsidie OCW	-	61	1.165
Totaal mutaties eigen vermogen	- 56	150	- 867
ONVERDEELD	-	-	-

7. Kasstroomoverzicht Stichting Kennisnet 2018

x €1.000	2018	2017
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo baten en lasten	151	- 869
Afschrijvingen	243	281
	394	- 588
Mutaties werkkapitaal		
Vorderingen ¹	- 410	3
Kortlopende schulden	-71	-960
	- 481	-957
Kasstroom uit operationele activiteiten	- 87	-1.545
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings immateriële vaste activa	-	-
Investerings materiële vaste activa	- 62	-575
Desinvesterings materiële vaste activa	3	2
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	- 59	-573
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Financiële baten en lasten	-4	20
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-4	20
Mutaties liquide middelen	- 150	-2.098
Beginstand liquide middelen	5.459	7.557
Mutatie liquide middelen	- 150	-2.098
EINDSTAND LIQUIDE MIDDELEN	5.309	5.459

¹ Exclusief de mutatie in de rentevordering (€ 3k)

8. Toelichting

8.1. Algemeen

In dit hoofdstuk vindt u een overzicht van de door Stichting Kennisnet ("Kennisnet") gehanteerde grondslagen in de jaarrekening. Op deze jaarrekening zijn van toepassing de verantwoordingseisen zoals verwoord in de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS. Dit betekent dat Burgerlijk Wetboek 2, Titel 9 en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving worden toegepast, waaronder specifiek Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven. De belangrijkste bron van inkomsten voor Kennisnet betreft de subsidies van het ministerie van OCW. De grootste daarvan betreft de basissubsidie. In 2018 heeft Kennisnet een subsidiebeschikking ontvangen voor het jaar 2018 van € 12.260.000.

Kennisnet is gevestigd te Zoetermeer en ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 27244834.

8.2. Grondslagen voor de activa en passiva

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen reële waarde.

8.2.1. Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen kostprijs. Op de immateriële vaste activa wordt lineair afgeschreven op basis van de verwachte economische levensduur van 3 jaar.

8.2.2. Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen kostprijs of lagere marktwaarde/opbrengstwaarde. Op de materiële vaste activa wordt lineair afgeschreven op basis van de geschatte gebruiksduur. De afschrijvingstermijn voor de inventaris en voor verbouwingen is 5 jaar.

De afschrijvingstermijn voor computerapparatuur was gesteld op 3 of 4 jaar, afhankelijk van het soort activum.

Per 13 december 2016 is de afschrijvingstermijn voor computerapparatuur gesteld op 4 jaar.

Bij investeringen gedurende het jaar wordt naar tijdsgelang afgeschreven.

Financiële vaste activa

De post financiële vaste activa betreft de 100% deelneming in Kennisnetdiensten B.V. te Zoetermeer. De deelneming is gewaardeerd tegen de nettovermogenswaarde.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs minus benodigde voorziening voor oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kasmiddelen, banktegoeden en deposito's met een looptijd van 12 maanden of korter en zijn gewaardeerd op nominale waarde.

Algemene Reserve

De algemene reserve is opgebouwd uit exploitatieoverschotten, die met toestemming van het ministerie van OCW zijn toegevoegd aan de algemene reserve. Het ministerie van OCW heeft een maximum verbonden aan de omvang van de algemene reserve van 25% van de jaarlijkse toegekende basissubsidie.

Bestemmingsreserves

In de bestemmingsreserves worden bedragen uit het resultaat opgenomen waaraan een specifieke bestemming is gegeven. Kennisnet kent de volgende bestemmingsreserves:

Vervangingsreserve investeringen

Voor het doen van investeringen mocht Kennisnet een positief resultaat aanwenden voor reserveringen om in latere jaren over middelen te beschikken teneinde investeringen te kunnen plegen. De hoogte van de reservering is gemaximeerd op de hoogte van de afschrijvingen in enig boekjaar.

Egalisatiereserves

In overeenstemming met artikel 8.7 van de Kaderregeling OCW, SZW en VWS mag Kennisnet een egalisatiereserve vormen bij een positief resultaat. De egalisatiereserve bedraagt tenminste € 0 en ten hoogste 10% van de instellingssubsidie. De egalisatiereserve wordt in een boekjaar uitsluitend besteed aan activiteiten waarvoor de instellingssubsidie in dat boekjaar is verleend en die niet kunnen worden bekostigd vanuit de instellingssubsidie van dat boekjaar.

Bestemmingsfondsen

In de bestemmingsfondsen worden bedragen opgenomen waaraan de minister van OCW een specifieke bestemming heeft gegeven.

Schulden

Schulden worden gewaardeerd tegen reële waarde en geamortiseerde kostprijs.

8.3. Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Subsidies

De jaarrekening bevat zowel de basissubsidie als inkomsten uit aanvullende projectsubsidies.

Basissubsidie

Subsidie-inkomsten uit de basissubsidie worden verantwoord als baten in het jaar waarvoor deze zijn toegekend.

Aanvullende projectsubsidies

Aanvullende projectsubsidies worden verantwoord als baten voor zover ten laste van de betreffende toekenning lasten zijn gerealiseerd. Deze lasten betreffen zowel de direct toe te rekenen (personeels)lasten als de overheadkosten, voor zover toegestaan in de toekenning.

Bijdragen van gelieerde partijen

Bijdragen van gelieerde partijen worden verantwoord voor zover er ten opzichte van die bijdrage lasten zijn gerealiseerd. Niet bestede bedragen worden verantwoord onder de kortlopende schulden.

Besteed door partners

In overeenstemming met de eisen van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving worden subsidiegelden die niet voor rekening en risico van Kennisnet worden uitgevoerd niet verwerkt via de staat van baten en lasten, maar alleen via de balans. Het gaat daarbij om projecten waar Kennisnet fungeert als “penvoerder” en daarmee geen financieel risico loopt met betrekking tot de besteding van de ter beschikking gestelde gelden. Het nog te besteden deel van de ontvangen aanvullende subsidiegelden wordt verantwoord onder de kortlopende schulden.

Subsidievorderingen worden opgenomen indien ten laste van de betreffende toekenning lasten zijn gerealiseerd, maar nog geen aanvullende subsidiegelden zijn ontvangen. Reeds toegekende, maar nog niet ontvangen subsidies zijn verantwoord als niet in de balans opgenomen rechten.

Stimuleringsbijdragen

De stimuleringsbijdragen betreffen bijdragen aan projecten binnen diverse regelingen. Er zijn verschillende regelingen om vernieuwende projecten voor het onderwijsveld te stimuleren. Deze regelingen worden voor rekening en risico van Kennisnet uitgevoerd.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten worden verantwoord in de periode waarop deze betrekking hebben. Verliezen worden verantwoord in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Doorbelaste kosten

Bij de aanvullende gefinancierde projecten worden kosten doorbelast. Deze kosten betreffen zowel de direct toe te rekenen personeelslasten als de overheadkosten. Dit geldt echter alleen indien dit bij de aanvraag van de subsidie is meegenomen.

8.4. Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode.

8.5. Toelichting balans per post

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa betreffen een onbeperkte licentie op TopBraid EVN software van TopQuadrant. Deze tool is noodzakelijk om de standaarden in de onderwijsketen te beheren en te ontwikkelen. In 2018 zijn er geen investeringen in immateriële vaste activa geweest. De software is volledig afgeschreven.

Het verloop van de immateriële vaste activa staat in onderstaande tabel weergegeven.

x €1.000	Totaal 2018	Totaal 2017
Aanschafwaarde	84	84
Cumulatieve afschrijving	-65	-37
Openingsbalans	19	47
Afschrijvingen	-19	-28
Saldo mutaties	-19	-28
Aanschafwaarde	84	84
Cumulatieve afschrijving	-84	-65
EINDBALANS	0	19

Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa staat in onderstaande tabel weergegeven. De investeringen betreffen voornamelijk de aanschaf van serverapparatuur en storage en de vervanging van laptops.

x €1.000	Inventaris	Computers	Overige activa	Totaal 2018	Totaal 2017
Aanschafwaarde	625	2.433	1.145	4.203	4.079
Cumulatieve afschrijving	-554	-1.939	-1.097	-3.590	-3.786
Openingsbalans	71	494	48	613	293
Investeringen	16	42	4	62	575
Aanschafwaarde desinvesteringen	-17	-170	-	-187	-451
Cum. afschrijving desinvesteringen	17	170	-	187	451
Afschrijvingen	-31	-176	-20	-227	-255
Saldo mutaties	-15	-134	-16	-165	320
Aanschafwaarde	623	2.305	1.149	4.077	4.203
Cumulatieve afschrijving	-567	-1.945	-1.117	-3.629	-3.590
EINDBALANS	56	360	32	448	613

Financiële vaste activa

De post financiële vaste activa bestaat uit de deelneming in Kennisnetdiensten B.V., gevestigd te Zoetermeer. Op 27 maart 2003 heeft Kennisnet deze onderneming opgericht, met de bedoeling de Entree activiteiten in deze onderneming onder te brengen. Echter aangezien het ministerie van OCW de dienst Entree tot de publieke taken van Kennisnet rekent, dienen de Entree activiteiten te worden geëxploiteerd in Stichting Kennisnet. Kennisnetdiensten B.V. heeft gedurende 2018 geen activiteiten geëxploiteerd. Het verloop van deze deelneming is als volgt:

x €1.000	2018	2017
Openingsbalans	13	14
Investeringen	-	-
Resultaat deelneming	-	-1
EINDBALANS	13	13

Vorderingen en overlopende activa

Debiteuren

De debiteuren bestaan volledig uit handelsdebiteuren. Er is geen noodzaak tot het opnemen van een voorziening wegens oninbaarheid.

Nog te ontvangen subsidies

De post "Nog te ontvangen subsidiegelden" betreft een vordering van reeds uitgegeven gelden voor de subsidie "Slimmer leren met ict". Een nadere toelichting op de subsidies wordt gegeven bij de vooruitontvangen subsidies.

Overige vorderingen

x €1.000	31-12-2018	31-12-2017
Te ontvangen rente	-	5
Nog te declareren bedragen	284	308
Overige vorderingen	-	4
TOTAAL	284	317

De post nog te declareren bedragen kan als volgt worden uitgesplitst:

x €1.000	31-12-2018	31-12-2017
Doorontwikkeling Vensters	109	239
Doorontwikkeling Dashboard Passend Onderwijs	9	43
VVA-OSR	136	0
Overige te declareren bedragen	30	26
TOTAAL	284	308

Deze bedragen zijn begin 2019 gedeclareerd bij de betreffende partijen.

Overlopende activa

De overlopende activa van € 330.000 (2017: € 205.000) hebben betrekking op vooruitbetaalde kosten en vooruitontvangen facturen.

Liquide middelen

x €1.000	31-12-2018	31-12-2017
Kasgelden	-	1
Rekening courant bank ING Bank N.V.	284	20
Rekening courant bank Rabobank	-	-
Deposito's ING Bank N.V.	1.227	419
Deposito's Rabobank	3.798	5.019
TOTAAL	5.309	5.459

De liquide middelen zijn vrij opneembaar.

Vrij besteedbaar vermogen

Algemene reserve

De algemene reserve staat ter beschikking van Kennisnet. Volgens de subsidiebeschikking van het Ministerie van OCW zal zij in principe een algemene reserve die uitkomt boven 25% van de jaarlijks toegekende basissubsidie terugvorderen dan wel verrekenen met toekomstige subsidies.

Het verloop van de algemene reserve is als volgt weer te geven:

x €1.000	2018	2017
Openingsbalans	3.070	3.075
Onttrekking	-5	-5
EINDBALANS	3.065	3.070

Bestemmingsreserves

x €1.000	Vervangingsreserve investeringen	Reserve Overlopende verplichtingen	2018	2017
Openingsbalans	68	-	68	1.315
Mutatie reserve	- 47	-	-47	-1.247
EINDBALANS	21	-	21	68

Vervangingsreserve investeringen

Aan de vervangingsreserve investeringen werd vanuit de resultaatbestemming gedoteerd voor het bedrag van de afschrijvingskosten en diende ter dekking van toekomstige investeringen. Vanaf het boekjaar 2004 heeft er geen verdere toevoeging aan deze reserve plaatsgevonden.

De onttrekking vindt plaats ter dekking van de afschrijvingen op vervangingsinvesteringen. Gedurende 2018 is er voor € 47.000 (2017: € 17.000) aan afschrijvingen geweest op vervangingsinvesteringen.

Reserve Overlopende verplichtingen

Tot 31 december 2016 kon Kennisnet een reserve opnemen ter dekking van reeds aangegane verplichtingen, exclusief de verplichtingen in het kader van Personeel, Informatisering, Organisatie, Financiën, Administratie en Huisvesting (PIOFAH). Per ingang van 1 januari 2017 is de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS van toepassing. Vanuit deze regeling mag een positief exploitatieresultaat alleen worden toegevoegd aan een egaliseringsreserve. Het is dus niet langer toegestaan de reserve overlopende verplichtingen te vormen.

Egaliseringsreserve basissubsidie OCW

In overeenstemming met artikel 8.7 van de Kaderregeling OCW, SZW en VWS mag Kennisnet een egaliseringsreserve vormen bij een positief resultaat. De egaliseringsreserve bedraagt tenminste € 0 en ten hoogste 10% van de instellingssubsidie. Voor 2018 bedraagt de maximale egaliseringsreserve € 1.226.000.

Het verloop van de egaliseringsreserves is als volgt:

x €1.000	2018	2017
Openingsbalans	1.165	-
Toevoeging vanuit het resultaat	61	1.165
Aanwending reserve	-	-
EINDBALANS	1.226	1.165

Vastgelegd vermogen

Bestemmingsfondsen

Het verloop van de bestemmingsfondsen is als volgt:

x €1.000	2018	2017
Openingsbalans	-	780
Toevoeging Fondsen	141	-
Onttrekking fondsen	-	-780
EINDBALANS	141	-

De post bestemmingsfondsen bestaat uit het bestemmingsfonds "Versterking vraagbundeling" en is met instemming van de minister van OCW gevormd. Doel van dit bestemmingsfonds is extra inzet mogelijk maken om kleine besturen te laten aanhaken bij vraagbundelingsinitiatieven.

Kortlopende schulden

Crediteuren

De crediteurenstand van € 393.000 (2017: 495.000) betreft het door Kennisnet genoten leverancierskrediet per 31 december 2018. De daling in de crediteurenpositie ligt voornamelijk in minder externe kosten in 2018 ten opzichte van 2017.

Vooruitontvangen subsidies

De post vooruitontvangen subsidies ad € 555.000 betreft vooruitontvangen lopende subsidieprojecten en een terugbetaalverplichting voor de restant subsidiegelden van afgeronde projecten. De bestedingen op de aanvullend gefinancierde projecten worden via separate verantwoordingen gerapporteerd aan de subsidieverstrekker(s).

Het verloop van de post kan als volgt per project worden weergegeven:

	Saldo 31-12-2017	Ontvangen 2018	Terugbetaling 2018	Besteed 2018	Saldo 31-12-2018
x €1.000					
Slimmer leren met ICT	161	604	-	-1.126	-361
Overbrugging actieplan connectiviteit	-	1.447	-	-1.170	277
Randvoorwaarden in de keten	-	753	-	-548	205
Community of Practice MBO	-	80	-	-26	54
Mediawijzer.net	10	61	-	-52	19
Doorbraakproject Keten, connectiviteit en nummervoorziening	-39	39	-	-	-
Expertisepool VO	111	-	-111	-	-
TOTAAL SUBSIDIES	243	15.244	-111	-15.025	194
Nog te ontvangen subsidies	39				361
TOTAAL VOORUITONTVANGEN SUBSIDIES	282				555

De post vooruitontvangen subsidies kan verder als volgt worden gespecificeerd:

x €1.000	31-12-2018	31-12-2017
Vooruitontvangen lopende subsidieprojecten	536	161
Terugbetaalverplichting afgeronde projecten	19	121
TOTAAL	555	282

De terugbetaalverplichting afgeronde projecten kan als volgt worden gespecificeerd:

x €1.000	31-12-2018	31-12-2017
Mediawijsheid	19	10
Expertisepool VO	-	111
TOTAAL	19	121

Belastingen en premies sociale verzekeringen

De belastingen en premies betreffen de te betalen loonbelasting en omzetbelasting.

Schulden inzake pensioenen

Er zijn geen schulden inzake pensioenen.

Overlopende passiva

De overlopende passiva betreffen nog niet ontvangen nota's voor prestaties geleverd vóór 31 december 2018 alsmede een reservering voor vakantiegeld en niet opgenomen vakantiedagen. De post overlopende passiva is als volgt opgebouwd:

x €1.000	31-12-2018	31-12-2017
Reservering vakantiegeld	290	266
Reservering vakantiedagen	170	151
R/C Kennisnetdiensten B.V.	13	13
Nog te ontvangen facturen	508	568
Overige overlopende passiva	12	9
TOTAAL	993	1.007

8.6. Toelichting staat van baten en lasten per post

Subsidie inkomsten

x €1.000	2018	2017
Basissubsidie	12.260	12.280
Bestede aanvullende subsidies		
Slimmer leren met ICT	1.126	1.654
Overbrugging actieplan connectiviteit	1.170	-
Randvoorwaarden in de keten	548	-
Mediawijzer.net	52	80
Community of Practice MBO	26	-
Doorbraakproject Keten, connectiviteit en nummervoorziening	-	1.633
Expertisepool VO	-	31
Totaal aanvullende subsidies	2.922	3.398
TOTAAL SUBSIDIEBATEN	15.182	15.678

Basissubsidie (Begroot € 12.260k)

Voor 2018 is een subsidiebeschikking voor de basissubsidie OCW ontvangen van € 12.260.000. De realisatie van de kosten binnen de basissubsidieactiviteiten in 2018 ligt lager dan de subsidiebeschikking (zie voor meer details de afzonderlijke kostenposten). Gedurende het jaar is nog wel gestart met intensiveringen op diverse terreinen. Echter doordat onvoldoende (gekwaliceerde) capaciteit betrokken kon worden vanuit de markt en door ziekte van een enkele medewerker, konden niet alle intensiveringen in 2018 voltooid worden. Met toestemming van de minister van OCW is de onderbesteding toegevoegd aan een bestemmingsfonds.

Aanvullende projectsubsidies (Begroot € 3.956k)

De aanvullende projectsubsidies betreffen subsidies die zijn toegekend naast de basissubsidie voor specifieke projecten. Het begrotingsverschil van € 1.034.000 kan als volgt worden gespecificeerd:

x €1.000	Begroot	Realisatie	Verschil
Slimmer leren met ICT	1.200	1.126	74
Overbrugging actieplan connectiviteit	1.872	1.170	702
Randvoorwaarden in de keten	753	548	205
Mediawijzer.net	60	52	8
Community of Practice	71	26	45
TOTAAL	3.956	2.922	1.034

Slimmer leren met ICT

Het programma Slimmer leren met ICT was voor 2018 oorspronkelijk begroot op € 1.200.000. Slimmer leren met ICT bestaat uit de programmalijnen Kennis en advies, Innovatie en Schoolondersteuning PO. De beperkte achterstand ligt voornamelijk in de programmalijn Kennis en advies, waarbij een aantal activiteiten op een andere manier vorm hebben gekregen en/of in overleg met de PO-Raad en het ministerie van OCW zijn doorgeschoven naar het eerste kwartaal van 2019.

Het programma is verlengd naar 31 maart 2019, om de afrondende werkzaamheden mogelijk te maken.

Overbrugging actieplan connectiviteit

De overbruggingssubsidie voor het actieplan connectiviteit is bedoeld om de activiteiten in het kader van het Nationaal Dienstencentrum en Vraagbundeling door te kunnen laten lopen, terwijl goedkeuring voor het overall plan en de subsidieaanvragen van SIVON en Kennisnet voor de komende 5 jaar wordt opgehaald. In eerste instantie is een bedrag van € 1.872.000 aangevraagd voor 2018, maar werd alleen voor het eerste kwartaal goedgekeurd en later verlengd naar het eerste half jaar. In het eerste half jaar van 2018 is de rolverdeling tussen Kennisnet en SIVON in dit programma duidelijker geworden. Zo moeten de activiteiten die Kennisnet uitvoert aan de gehele sector te goede komen. Dit heeft grote impact gehad op de activiteiten binnen het basispakket. Ook de trage voortgang van de besluitvorming heeft zijn weerslag op de ledenaangroei en daarmee de communicatieactiviteiten.

Kennisnet heeft een aangepast plan en begroting ingediend bij OCW als wijzigingsverzoek. Hierin werd de totale begroting over 2018 verlaagd van € 1.872.000 naar € 1.447.000. Doordat het besluitvormingstraject een langdurig traject is gebleken, zijn er minder activiteiten uitgevoerd. De uiteindelijke realisatie bedraagt € 1.170.000. De einddatum van het subsidietraject is in overleg met het ministerie van OCW verschoven naar 28 februari 2019, zodat meer tijd kan worden genomen voor de definitieve subsidiebeschikking.

Randvoorwaarden in de keten

Randvoorwaarden in de Keten bestaat uit de programmalijnen Opschaling ketenvraagstukken en de implementatie nummervoorziening.

Bij opschaling Ketenvraagstukken zijn minder kosten gemaakt dan begroot. Enerzijds was het efficiënter om de activiteiten omtrent automatisch metadateren intern in plaats van extern te beleggen. Daarnaast is er binnen Edu-K geen consensus bereikt over de bouw van een catalogusvoorziening zoals beschreven in de subsidieaanvraag:

- Binnen Edu-K is voor de eerder beoogde brede functionaliteit geen draagvlak bereikt, o.a. omdat het door sommige private partijen als niet-precompetitief wordt beschouwd
- Wel is consensus bereikt om in ieder geval een koppelpunt te realiseren met als doel daar verschillende catalogi aan te kunnen koppelen van verschillende partijen

Deze functionaliteit ligt sterk in het verlengde van de bestaande EduRep-dienstverlening van Kennisnet en wordt daarom gerealiseerd binnen de basissubsidie.

Bij de implementatie nummervoorziening liggen vooral de kosten voor testen lager dan begroot. Daarnaast is het programma in een andere fase beland met de aansluiting bij het programma Start schooljaar. Dit heeft effect op onder andere de personele invulling van het programma wat zal leiden tot besparingen in het huidige jaar.

In overleg met het ministerie van OCW is een wijzigingsverzoek ingediend en een aangepaste beschikking ontvangen. De onderbesteding wordt hierbij ingezet voor de implementatie van de nummervoorziening in het vo en mbo in 2019. De subsidie is verlengd naar 31 december 2019.

Mediawijzer.net

Mediawijzer.net is een meerjarig samenwerkingsprogramma met betrekking tot het thema Mediawijsheid. De penvoerder is Beeld en Geluid. Kennisnet is verantwoordelijk voor de lijn Monitoring en Onderzoek. Voor 2018, het laatste jaar van het meerjarenplan 2015 t/m 2018, heeft Kennisnet een budget ontvangen van € 60.000. Dit bedrag is nagenoeg in 2018 besteed. Het restant saldo zal worden terugbetaald aan Beeld en Geluid.

Community of Practice

De Community of Practice heeft als scope community building, vraagarticulatie, kennisuitwisseling en -ontwikkeling en professionele ontwikkeling. Met de Community wordt een kennisinfrastructuur van, voor en met mbo-professionals tot stand gebracht waarin docenten en leidinggevenden geïnspireerd en geholpen worden hun vragen te stellen, ervaringen te delen, kennis op te halen en samen te werken aan toekomstgericht mbo-

onderwijs met en over ict. In 2018 is een start gemaakt met dit project, dat doorloopt in 2019. In de begroting voor 2018 was de verwachting dat eerder tot concrete projectvoorstellen en daarmee tot bijdragen aan projecten zou komen. Dit is ook afgestemd met het ministerie van OCW. De subsidiebeschikking loopt tot en met 31 oktober 2019.

Overige baten

Bijdragen van gelieerde partijen (Begroot € 752k)

De bijdragen van gelieerde partijen betreffen ontvangen bijdragen voor activiteiten van Kennisnet en kunnen als volgt worden uitgesplitst:

x €1.000	Begroot	2018	2017
Bijdrage PO-Raad en VO-raad in doorontwikkeling Vensters	530	487	580
Bijdrage VO-Raad Dashboard Passend Onderwijs	90	67	175
Bijdrage VO-Raad Doorontwikkeling BRON	32	43	12
Bijdrage Sambo/VO-raad Vroegtijdig aanmelden/koppelpunt VO	-	136	-
Bijdrage VO-Raad in Schoolondersteuning VO	100	80	-
TOTAAL	752	813	767

De PO-Raad en VO-raad hebben net als in 2017 een bijdrage gedaan aan de out-of-pocket kosten voor ontwikkeling van de dienst Vensters. Deze bijdrage was vooraf begroot op € 530.000, maar het uiteindelijk toegezegde budget was € 503.000. Uiteindelijk lag de realisatie op 96,76% van het totale ontwikkelbudget en is de realisatie € 16.000 lager dan toegezegd.

Kennisnet voert de ontwikkelactiviteiten voor het Dashboard Passend Onderwijs uit. Deze kosten zijn apart gefinancierd vanuit de VO-raad. De bijdrage van de kosten betreft 100% van de kosten gemaakt voor de (door)ontwikkeling van het Dashboard Passend Onderwijs. Deze bijdrage was vooraf begroot op € 90.000, maar door minder door de raden gevraagde ontwikkelactiviteiten ligt de uiteindelijke bijdrage lager.

Kennisnet is de samenwerking aangegaan met de VO-raad voor de implementatieondersteuning doorontwikkeling BRON. Kennisnet ontvangt hiervoor een bijdrage van de VO-raad voor de inzet van de projectleider. Gedurende het jaar is er meer inzet noodzakelijk gebleken en in overleg met de VO-raad is meer gefactureerd.

Kennisnet en Sambo-ict en de VO-raad hebben samenwerkingsovereenkomsten gesloten met betrekking tot het bouwen van een centrale onderwijsvoorziening voor vroegtijdig aanmelden voor het MBO en het daarbij benodigde koppelpunt VO. Sambo-ict ontvangt voor het gehele programma subsidie van het ministerie van OCW, waarvan het deel voor Kennisnet wordt doorgezet. In de begroting was dit programma nog niet opgenomen.

Schoolondersteuning VO is een traject in relatie tot de leerlabs binnen Leerling 2020. Kennisnet heeft ondersteuning geboden. Oorspronkelijk was hiervoor € 100.000 afgesproken, maar gedurende 2018 is dit vanwege minder vraag vanuit de leerlabs verlaagd naar 80.000.

Overige baten (Begroot € 147k)

De overige baten kunnen als volgt worden uitgesplitst:

x €1.000	Begroot	2018	2017
Bijdrage NRO programmatische samenwerking onderzoek	95	67	101
Opbrengsten conferenties	40	49	49
Opbrengsten SIVON	12	11	-
Overige opbrengsten	-	16	19
TOTAAL	147	143	169

Het onderzoeksbudget voor onderzoek op het gebied van onderwijs en ict ligt bij het Nationaal Regieorgaan Onderzoek (NRO). Vanwege de kennis bij Kennisnet in dit domein, werkt het NRO samen met Kennisnet. Kennisnet ontvangt hiervoor een bijdrage in de door Kennisnet gemaakte kosten. Bij het maken van de begroting werd nog uitgegaan van een gelijkblijvende verhouding 60% NRO-40% Kennisnet. Eind 2017 is op basis van gewijzigde inzichten met NRO afgesproken dat de verhouding 40% NRO-60% Kennisnet is. Hierdoor ligt de realisatie van de opbrengsten onder begroting en voorgaand jaar.

De opbrengsten conferenties betreft voornamelijk de bijdragen van deelnemers aan conferentie een doorbelasting aan NRO voor de gezamenlijk georganiseerde Onderzoeksconferentie.

De opbrengsten SIVON betreft de doorbelaste kosten voor het voeren van de administratie van SIVON.

De overige opbrengsten betreffen met name de opbrengsten in het kader van het beschikbaarstellen van kwalificatiedossiers voor SBB.

Personele lasten (Begroot € 12.703k)

De personele lasten liggen € 596.000 onder de begroting. Dit kan als volgt worden uitgesplitst:

x €1.000	Begroot	Realisatie	Vershil
Personele lasten intern personeel	9.183	8.682	501
Personele lasten extern personeel	3.520	3.428	92
TOTAAL	12.703	12.110	596

De personele lasten personeel in loondienst liggen ten opzichte van de begroting € 501.000 lager (-5,5%).

Het gemiddeld aantal fte ligt met 93,2 7,25% onder het begrote aantal fte van 100,49. Wel liggen de gemiddelde kosten per fte 2,69% hoger. Het lager gemiddeld aantal fte betreft deels het later kunnen invullen van vacatures door krapte op de arbeidsmarkt en vertraging in het kader van het actieplan Connectiviteit, maar deels ook de keuze om bepaalde uit dienst tredende personeelsleden niet te vervangen in het licht van de strategische personeelsplanning. Enerzijds liggen de salarissen licht hoger door een hogere gemiddelde salarisstijging dan ingeschat en hogere salarissen voor nieuw aangetrokken personeel. Anderzijds liggen de wervingskosten en overige personele lasten licht boven begroting.

De inzet van extern personeel ligt € 92.000 onder de begroting, voornamelijk binnen de aanvullend gefinancierde projecten. Dit betreft voornamelijk minder externe inzet op het actieplan Connectiviteit door de vertraging daar en minder ontwikkelkosten binnen randvoorwaarden in de keten, doordat er geen catalogusvoorziening in het programma is gebouwd.

Binnen de basissubsidie ligt de inzet van extern personeel rond het begrote bedrag. Wel zijn er verschuivingen binnen de diverse onderdelen. Zo is er minder inzet geweest van externe ontwikkelaars voor de Entree Federatie, doordat er een standstill is geweest op ontwikkelingen vanaf mei. Daarnaast zijn er minder externe ontwikkelaars ingezet voor Vensters. Ook is gedurende het jaar, in overleg met de MBO Raad gestopt met de verdere doorontwikkeling van MBO Transparant.

Aan de andere kant zijn er externe ontwikkelaars zijn ingezet voor het programma Vroegtijdig aanmelden MBO, welke nog niet in de begroting was opgenomen.

De personele lasten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

x €1.000	2018	2017
Lonen en salarissen	6.129	5.979
Sociale lasten	978	994
Pensioenlasten	750	693
Overige personele lasten	825	904
Uitzendkrachten	27	13
Inhuur externen	3.401	4.927
TOTAAL	12.110	13.510

De daling van de totale personele lasten van € 1.400.000 bestaat uit een stijging van de interne personeelslast met € 112.000 (+1,3%) en een daling van de inzet van extern personeel met € 1.512.000 (-30,6%).

Ten aanzien van het interne personeel bestond het personeelsbestand gemiddeld over 2018 uit 93,2 fte (2017: 96,7 fte), een daling van 3,6%. De gemiddelde kosten per fte zijn gestegen met 5,11% ten opzichte van 2017, voornamelijk door hogere salarissen en hoger pensioenlasten.

De lagere inzet van extern personeel ten opzichte van 2017 ligt voornamelijk in minder inzet van extern personeel op aanvullend gefinancierde projecten. In 2017 is vooral veel externe inzet geweest op de subsidie Doorbraak Keten, connectiviteit en nummervoorziening en op Slimmer leren met ICT.

De pensioenregeling van Kennisnet is een beschikbaar premiestelsel. Kennisnet is niet aansprakelijk voor enige tekorten bij het pensioenfonds.

Uitbestede diensten (Begroot € 1.334k)

De realisatie bij de uitbestede diensten van € 909.000 ligt € 425.000 onder de begroting. Dit betreft voor € 372.000 minder bestedingen op aanvullend gefinancierde projecten. Binnen Slimmer leren was er minder uitbesteed werk nodig op versnellingsvragen en lagen de kosten voor interventies in praktijksituaties lager door minder vraag (-€ 139.000)

Binnen Randvoorwaarden in de keten was er minder uitbesteed werk (-€ 78.000) door het niet bouwen van de catalogusvoorziening. Daarnaast is er ook meer met interne inzet gedaan.

Door de verandering van de rol van Kennisnet binnen het actieplan Connectiviteit en de vertraging daar, liggen de kosten voor uitbestede diensten daar lager dan begroot (-€ 128.000).

Binnen de basissubsidie liggen de uitbestede diensten € 53.000 lager dan begroot (-8%). De lagere kosten hebben voornamelijk te maken met minder kosten voor de doorontwikkeling van de Entree federatie (-€ 178.000). In het kader van start schooljaar is er een standstill op ontwikkeling vanaf mei. Deze standstill was toentertijd nog niet voorzien in de begroting. Gedurende het jaar is dit bekend geworden en is er met de vrijkomende middelen nog wel geïntensiveerd op het gebied van IBP, Edu-k en Vensters. De achterstand is hiermee echter niet volledig ingelopen.

De post uitbestede diensten kan als volgt worden uitgesplitst:

x €1.000	2018	2017
Content- en redactiewerk	153	194
Projectwerkzaamheden	289	446
Advieskosten	144	153
Workshops/trainingen	24	6
Overige uitbestede diensten	299	172
TOTAAL	909	971

In 2018 zijn de kosten lager dan in 2017, voornamelijk binnen de projectwerkzaamheden. Dit heeft te maken met de standstill op de ontwikkelwerkzaamheden van de Entree Federatie. De overige uitbestede diensten stijgen wel, door de intensivering binnen Edu-K en de inzet van meer testcoördinatoren voor de Implementatie nummervoorziening.

Afschrijvingen (Begroot € 267k)

De afschrijvingen hebben betrekking op de immateriële en materiële vaste activa. De netto afschrijvingskosten van € 243.000 liggen onder begroting doordat de investeringen later in het jaar hebben plaatsgevonden dan vooraf ingeschat. Daarnaast is er ten aanzien van de vervanging van de telefooncentrale gekozen voor een VOIP oplossing met licenties, waardoor er geen investeringen noodzakelijk waren.

De netto afschrijvingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

x €1.000	2018	2017
Afschrijving immateriële vaste activa	19	28
Afschrijving materiële activa	227	255
Resultaat verkoop vaste activa	-3	-2
TOTAAL	243	281

Huisvestingslasten (Begroot € 577k)

Deze lasten hebben betrekking op de huisvesting van Kennisnet.

De huisvestingslasten liggen boven de begroting, voornamelijk door een nagekomen kostenpost uit 2017 betreffende de inrichtings- en facilitaire kosten van de locatie in Utrecht.

De huisvestingslasten worden als volgt gespecificeerd:

x €1.000	2018	2017
Huur	386	344
Beveiligingskosten	43	30
Onderhoud gebouw & inventaris	1	3
Schoonmaakkosten	66	67
Verzekeringen	35	33
Overige huisvestingslasten	79	52
TOTAAL	610	529

De kosten liggen hoger dan voorgaand jaar, voornamelijk door de kosten van de locatie in Utrecht die gedurende 2017 in gebruik is genomen en waarvoor nog een nagekomen kostenpost uit 2017 is ontvangen.

Automatiseringslasten (Begroot € 902k)

Deze lasten hebben vrijwel volledig te maken met onderhoud en beheer van de portalsite(s) en de Onderwijs Community Cloud (OCC) van Kennisnet en de kosten voor interne automatisering. Doordat er meer diensten in eigen beheer zijn genomen, liggen de kosten lager dan voorgaand jaar en dan begroot.

Wel liggen de kosten voor licenties en software hoger, door de ingebruikname van de dienst digitaal ondertekenen.

x €1.000	2018	2017
Hardwarekosten	49	50
Licentie en overige softwarekosten	285	250
Functioneel beheer kosten	15	21
Technisch beheer kosten	537	575
Overige automatiseringslasten	-	1
TOTAAL	886	897

Communicatielasten (Begroot € 655k)

Deze lasten betreffen voornamelijk lasten van zaalhuur, grafisch ontwerp en beurskosten. De realisatie van € 486.000 ligt € 169.000 onder de begroting, waarvan € 43.000 in de basissubsidie en € 126.000 bij de aanvullend gefinancierde projecten.

Binnen de basissubsidie is voornamelijk minder besteed aan corporate en interne communicatie (-€ 33.000). Bij de aanvullende subsidies is vooral minder besteed binnen het actieplan Connectiviteit (-€ 93.000) door de veranderde rol van Kennisnet. Hierdoor zijn eerder begrote activiteiten niet uitgevoerd.

x €1.000	2018	2017
Zaalhuur, congres, seminar, symposia	173	108
Drukwerk en fotografie	34	31
Grafisch ontwerp en opmaakkosten	217	143
Beurskosten	37	68
Overige communicatielasten	25	43
TOTAAL	486	393

De hogere kosten voor zaalhuur, congres en seminar hebben te maken met de organisatie van OnderwijsInzicht en de organisatie van de leer-werkdagen voor Slimmer Leren, beide voor het eerst in 2018. De hogere kosten voor Grafisch ontwerp en opmaakkosten betreffen de kosten voor de opmaak van het technologiekompas en diverse publicaties binnen Slimmer leren met ICT.

Onderzoekslasten (Begroot € 361k)

De onderzoekslasten over 2018 bedragen € 389.000 (2017: € 470.000) en liggen daarmee € 28.000 boven het begrote niveau, voornamelijk doordat het onderzoek digitale geletterdheid duurder is uitgevallen dan begroot. De daling ten opzichte van voorgaand jaar is vooral door minder onderzoekskosten in de aanvullend gefinancierde projecten.

Stimuleringsbijdragen (Begroot € 179k)

De stimuleringsbijdragen betreffen bijdragen aan de versnellingsvragen binnen Slimmer leren met ICT. De realisatie is conform de begroting. Door de afloop van het programma, liggen de kosten in 2018 lager dan in 2017.

Overige lasten (Begroot € 193k)

De overige lasten liggen onder de begroting en kunnen als volgt worden gespecificeerd:

x €1.000	2018	2017
Kantoorkosten	147	125
Telefoonkosten	29	28
Overige lasten	5	30
TOTAAL	181	183

De hogere kantoorkosten liggen voornamelijk in een nagekomen post voor accountantskosten uit 2017. De lagere overige lasten liggen in minder kosten voor klankbordgroepen doordat het Doorbraakproject is beëindigd.

Saldo financiële baten en lasten (Begroot € nihil)

De financiële baten en lasten zijn zeer beperkt door de lage rentestanden.

x €1.000	2018	2017
Rentebaten en overige financieringsbaten	-	5
Rentelasten en overige financieringslasten	-1	-2
TOTAAL	-1	3

8.7. Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Niet in de balans opgenomen rechten

Kennisnet heeft in januari 2019 een subsidiebeschikking ontvangen voor de basissubsidie 2019 voor een bedrag van € 12.260.000. Op 21 maart 2019 is de basissubsidie 2019 ten behoeve van het programma Sterke Netwerken opgehoogd naar € 19.773.552. Daarnaast heeft Kennisnet aanvullende subsidietoekenningen die niet in de balans zijn opgenomen. De toegezegde, doch nog niet ontvangen aanvullende projectsubsidies zijn als volgt te specificeren:

x €1.000	Toegezegd	Ontvangen	Saldo	Reeds op balans	Niet uit de balans blijvend recht
Slimmer leren met ICT	3.024	2.419	605	361	244
Community of Practice	200	80	120	-	120
TOTAAL	3.224	2.499	725	361	364

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Kennisnet is in 2001 een huurovereenkomst aangegaan voor het kantoorpand aan de Paletsingel in Zoetermeer. Deze huurovereenkomst liep per 31 december 2017 af. Per 1 januari 2018 is de nieuwe huurovereenkomst gesloten voor een periode van 4 jaar, met een optie om op te zeggen na 2 jaar.

Behalve het kantoorpand aan de Paletsingel is Kennisnet met de PO-Raad een onderhuurovereenkomst aangegaan voor de huur van een gedeelte van het pand aan de Aïdadreef te Utrecht. De onderhuurovereenkomst loopt van 1 juli 2017 tot en met 30 juni 2024.

x €1.000	31-12-2018
Huurverplichting 2019	298
Huurverplichting 2020	298
Huurverplichting 2021	298
Huurverplichting 2022	22
Huurverplichting 2023	22
Huurverplichting 2024	13
TOTAAL	951

Per 31 december 2018 heeft Kennisnet een niet in de balans opgenomen totale leaseverplichting, met betrekking tot het wagenpark van € 82.000. De leaseverplichting bestaat uit meerdere contracten, waarvan de laatste afloopt op 1 november 2019. De totale leaseverplichting kan als volgt worden gespecificeerd:

x €1.000	31-12-2018
Leaseverplichting 2019	35
Leaseverplichting 2020	17
Leaseverplichting 2021	17
Leaseverplichting 2022	13
TOTAAL	82

Kennisnet is verplichtingen en contracten aangegaan die op 31 december 2018 een bedrag betroffen van € 2.042.000 voor kosten na 2018 (exclusief huur en lease). Het bedrag kan als volgt worden gespecificeerd:

x €1.000		31-12-2018
Basissubsidie		1.859
Slimmer leren met ICT		2
Randvoorwaarden in de keten		80
Overbrugging actieplan connectiviteit Q1		90
Community of Practice		11
TOTAAL		2.042

8.8. Aanwending van het saldo staat van baten en lasten

Het vrij te bestemmen resultaat wordt als volgt bepaald:

x €1.000	
Saldo staat van baten en lasten	150
Mutatie algemene reserve	5
Mutatie vervangingsreserve investeringen	47
Vrij te bestemmen resultaat	202

Voorgesteld wordt om vanuit het vrij te bestemmen resultaat € 61.000 toe te voegen aan de egaliseringsreserve basissubsidie OCW, zodat deze tot het maximum is gevuld. Voor het restant van € 141.000 wordt, met akkoord van de minister van OCW, het bestemmingsfonds "Versterking vraagbundeling" gevormd. Dit voorstel is als zodanig reeds verwerkt in de jaarrekening.

8.9. Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum.

9. Bezoldiging Topfunctionarissen en leden Raad van Toezicht

Het normenkader rondom de “Wet normering bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector” (hierna: WNT) is in 2018 aangepast met de Beleidsregels WNT 2018. Ook is er een nieuw Controleprotocol WNT 2018 van kracht geworden.

Met ingang van 2015 is door de Wet verlaging bezoldigingsmaximum WNT het algemene wettelijke beloningsmaximum verlaagd van € 230.474 naar € 178.000. Voor beloningsafspraken die voor 1 januari 2015 zijn gemaakt, geldt overgangsrecht. Voor 2018 is het individueel toepasselijk beloningsmaximum WNT verhoogd naar € 189.000; in 2017 bedroeg dit € 181.000.

Voor het opmaken van de jaarrekening is met dit aangepaste normerings- en verantwoordingskader rekening gehouden.

Er zijn geen leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in 2018. Er zijn geen uitkeringen gedaan wegens beëindiging dienstbetrekking aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking in 2018. Er zijn geen bezoldiging en/of ontslaguitkeringen aan niet-topfunctionarissen betaald die het WNT-maximum in 2018 hebben overschreden.

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij meerdere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan met ingang van 1 januari 2018).

9.1. Leidinggevende topfunctionarissen

M.R. Kramer

	2018	2017
Functie	MT-lid/Manager Strategie	MT-lid/Manager Strategie
Duur van het dienstverband in het boekjaar	01.01.2018-31.12.2018	01.01.2017-31.12.2017
Omvang van het dienstverband	100%	100%
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 111.205	€ 108.459
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 13.122	€ 12.939
TOTAAL	€ 124.327	€ 121.398
INDIVIDUEEL TOEPASSELIJK BEZOLDIGINGSMAXIMUM	€ 189.000	€ 181.000

A.J.M.M. Maes

	2018	2017
Functie	Bestuurder	Bestuurder
Duur van het dienstverband in het boekjaar	01.01.2018-31.12.2018	01.01.2017-31.12.2017
Omvang van het dienstverband	100%	100%
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 167.388	€ 167.425
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.215	€ 20.436
TOTAAL	€ 187.603	€ 187.861
INDIVIDUEEL TOEPASSELIJK BEZOLDIGINGSMAXIMUM	€ 189.000	€ 181.000

M. Mulder

	2018	2017
Functie	MT-lid/Directeur Operations	MT-lid/Directeur Operations
Duur van het dienstverband in het boekjaar	01.01.2018-31.12.2018	01.01.2017-31.12.2017
Omvang van het dienstverband	90%	90%
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 132.987	€ 131.530
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.612	€ 18.960
TOTAAL	€ 155.599	€ 150.490
INDIVIDUEEL TOEPASSELIJK BEZOLDIGINGSMAXIMUM	€ 170.100	€ 162.900

9.2. Toezichthoudende topfunctionarissen

Drs. H.N. Hagoort

	2018	2017
Functie	Voorzitter	Voorzitter
Duur van het dienstverband in het boekjaar	01.01.2018-31.03.2018	01.01.2017-31.12.2017
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 1.791	€ 7.168
Beloningen betaalbaar op termijn	Nvt	nvt
TOTAAL	€ 1.791	€ 7.168
INDIVIDUEEL TOEPASSELIJK BEZOLDIGINGSMAXIMUM	€ 6.990	€ 27.150

Drs. C. van Beek

	2018	2017
Functie	Voorzitter	nvt
Duur van het dienstverband in het boekjaar	01.04.2018-31.12.2018	nvt
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 5.377	nvt
Beloningen betaalbaar op termijn	Nvt	nvt
TOTAAL	€ 5.377	nvt
INDIVIDUEEL TOEPASSELIJK BEZOLDIGINGSMAXIMUM	€ 21.360	nvt

Drs. B.G.M. Geerdink

	2018	2017
Functie	Lid	Lid
Duur van het dienstverband in het boekjaar	01.01.2018-30.06.2018	01.01.2017-31.12.2017
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 2.583	€ 5.168
Beloningen betaalbaar op termijn	nvt	nvt
TOTAAL	€ 2.583	€ 5.168
INDIVIDUEEL TOEPASSELIJK BEZOLDIGINGSMAXIMUM	€ 9.372	€ 18.100

Drs. J.P. Dieperink

	2018	2017
Functie	Lid	Lid
Duur van het dienstverband in het boekjaar	01.01.2018-31.03.2018	01.01.2017-31.12.2017
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 1.291	€ 5.168
Beloningen betaalbaar op termijn	Nvt	nvt
TOTAAL	€ 1.291	€ 5.168
INDIVIDUEEL TOEPASSELIJK BEZOLDIGINGSMAXIMUM	€ 4.660	€ 18.100

Drs. N.G.T. de Jong

	2018	2017
Functie	Lid	Lid
Duur van het dienstverband in het boekjaar	01.01.2018-31-12-2018	01.01.2017-31-12-2017
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 5.168	€ 5.168
Beloningen betaalbaar op termijn	Nvt	nvt
TOTAAL	€ 5.168	€ 5.168
INDIVIDUEEL TOEPASSELIJK BEZOLDIGINGSMAXIMUM	€ 18.900	€ 18.100

Drs. G.T.C. Bonhof

	2018	2017
Functie	Lid	Lid
Duur van het dienstverband in het boekjaar	01.01.2018-31-12-2018	01.01.2017-31-12-2017
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 5.168	€ 5.168
Beloningen betaalbaar op termijn	Nvt	Nvt
TOTAAL	€ 5.168	€ 5.168
INDIVIDUEEL TOEPASSELIJK BEZOLDIGINGSMAXIMUM	€ 18.900	€ 18.100

E. H. van Vliet

	2018	2017
Functie	Lid	Lid
Duur van het dienstverband in het boekjaar	01.01.2018-31-12-2018	01.01.2017-31-12-2017
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 5.168	€ 5.184
Beloningen betaalbaar op termijn	nvt	nvt
TOTAAL	€ 5.168	€ 5.184
INDIVIDUEEL TOEPASSELIJK BEZOLDIGINGSMAXIMUM	€ 18.900	€ 18.100

Drs. J. van der Vliet

	2018	2017
Functie	Lid	nvt
Duur van het dienstverband in het boekjaar	01.04.2018-31.12.2018	nvt
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 3.877	nvt
Beloningen betaalbaar op termijn	nvt	nvt
TOTAAL	€ 3.877	nvt
INDIVIDUEEL TOEPASSELIJK BEZOLDIGINGSMAXIMUM	€ 14.240	nvt

B. Beun

	2018	2017
Functie	Lid	nvt
Duur van het dienstverband in het boekjaar	01.01.2018-31.12.2018	nvt
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 2.585	nvt
Beloningen betaalbaar op termijn	Nvt	nvt
TOTAAL	€ 2.585	nvt
INDIVIDUEEL TOEPASSELIJK BEZOLDIGINGSMAXIMUM	€ 9.528	nvt

10. Ondertekening jaarrekening

De Raad van toezicht van Stichting Kennisnet,
24 mei 2019

Drs. C. (Cathy) van Beek

E.H. (Ewald) van Vliet

Drs. N.G.T. (Nico) de Jong

Drs. J. (Jan) van der Vliet

Drs. G.T.C. (Geri) Bonhof

B. (Bert) Beun

Het Bestuur van Stichting Kennisnet,
24 mei 2019

Drs. A.J.M.M. (Toine) Maes
Bestuurder

Deel 3: Overige gegevens

11. Controleverklaring

